

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023

Kateřina Šípková

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

PUSTÁ ZEMĚ - T. S. ELIOT

Kateřina Šípková

Plzeň 2023

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra grafického designu a ilustrace

Studijní program Grafický design a ilustrace
Specializace Didaktická ilustrace

Bakalářská práce

PUSTÁ ZEMĚ - T. S. ELIOT

Kateřina Šípková

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra grafického designu a ilustrace
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina ŠÍPKOVÁ, DiS.**
Osobní číslo: **D21B0126P**
Studijní program: **B0211A310013 Grafický design a ilustrace**
Specializace: **GI – specializace Didaktická ilustrace**
Téma práce: **Ilustrovaná kniha**
Zadávající katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Kompletní ilustrační a grafické řešení klasického či nového textu, beletrie, poezie, naučná literatura, minimální rozsah funkční knihy 40 stran.

Tvůrčí záměr : Záměrem je vytvořit návrh na funkční umělecké publikovatelné knihy.

Způsob realizace : Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a následných zkoušek.

Cíl : Cílem je vytvořit knihu, která bude řešit dané téma.

Předpokládaný charakter výstupu : Výstupem budou 3 kopie knihy s minimálním počtem 20 ilustrací.

Rozsah průvodní zprávy : Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 3 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

Poštou havraní (Radek Malý, ilustrace Pavel Čech, nakl. Petrkov, 2018, ISBN:978-80-87595-68-8)
ilustrace k veršům, barva, atmosféra
In The City drawings by Nigel Peake (Princeton Architectural Press New York, 2014, ISBN:978-1-61689-154-1) – práce s plochou, linkou, barva, detail, městské struktury, rytmy, vzory
Chaque Seconde Dans Le Monde (Bruno Gibert, nakl. Actes Sud, 2018, ISBN: 978-2-330-11144-1) – barva, plocha, grafické řešení, grafické vyjádření toho, co se stane za určitý časový úsek, textura
Das verschwundene Kind (Tassies, nakl. Edition Bracklo, 2018, ISBN: 978-3-946986-003) – výrazná barevnost, linka, evokuje linoryt
Duermenella (Juan Munoz, Ramón París, publ. Ediciones Ecaré, 2017, 9788494669903) černý podklad, počítačová grafika – komiksová stylizace, práce se světlem – příběh holčičky

Vedoucí bakalářské práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **28. dubna 2023**

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 7. září 2022

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2023

.....
podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem, co se jakýmkoliv způsobem podíleli na tvorbě mé bakalářské práce.

Především bych ráda poděkovala akad. mal. Renátě Fučíkové za konzultace, trpělivost a vedení.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	15
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	16
3	PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY	17
	3.1 Proces přípravy	17
	3.2 Proces tvorby	18
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	20
	4.1 Popis díla	20
	4.2 Technologická specifika	20
	4.3 Zhodnocení práce	21
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	22
	5.1 Knižní a periodická literatura	22
	5.2 Internetové zdroje	22
6	RESUMÉ	23
7	OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	24

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

S ohledem na mé předchozí studium na Vyšší odborné škole Václava Hollara, kde jsem studovala Kresbu a ilustraci v médiích, jsem se rozhodla pro navazující studium na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara, obor Didaktické ilustrace. Díky předchozímu studiu jsem si našla cestu k ilustraci a především ke grafickým technikám, proto bylo samozřejmé pokračovat dále v oboru a zdokonalovat se v něm. Grafickým technikám jsem se věnovala v průběhu studia na Sutnarce dále a nejčastěji, proto jsem se rozhodla bakalářskou práci vytvořit právě ve zmiňovaných grafických technikách.

Zároveň se u mě v průběhu studií projevil zájem o poezii, proto i má absolventská kniha na VOŠ Václava Hollara byla autorská kniha s názvem Ze srdce výdech, do srdce nádech. Ta obsahovala patnáct básnických textů a patnáct ilustrací, které byly zpracované v grafických technikách. Práce na absolventce mi přinesla spoustu zkušeností a prohloubila můj zájem o poezii, ilustraci a grafiku ještě více. Díky těmto okolnostem jsem se nyní rozhodla pro zpracování knihy od T. S. Eliota – Pustá země.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Knihu Pustá země od T. S. Eliota jsem si vybrala v návaznosti na výročí 100 let od prvního vydání knihy, které vyšlo v roce 1922 a nyní v roce 2022. K jejímu výročí vyšel nový překlad, o který se postaral Petr Onufer. Kniha vyšla pod nakladatelstvím Argo a dělí se na pět částí. Obsahuje také poznámky a překladatelské poznámky, které doplňují kontext celého díla. Text Pusté země je poměrně složitou výpovědí o době mezi válkami a je autorovou reakcí na první světovou válku. Eliot v ní řeší otázku bytí, bezmoci člověka proti smrti a nepředstavuje definitivní odpověď na tuto otázku. Jeho artikulace je přiměřená k právě skončené první světové válce. Poukazuje na zhroucení monarchií, politickou, morální a duševní spoušť a nerovnováhu.

Na knihu jsem poprvé narazila v období střední školy. V tu dobu jsem se začala více zajímat o poezii a jelikož se dílo považuje za nejvlivnější básnickou skladbou 20. století, přinejmenším v kontextu anglofonní poezie, chtěla jsem si ho přečíst. Tehdy jsem dílu ale nevěnovala takovou pozornost, jakou by si zasloužilo.

Přichází nový život, vzkříšení – lidé v Pusté zemi o tyto věci ztratili zájem. Jejich tělo by chtělo, ale duch je slabý. Ztratili radost, touhu i vášeň. Nemají chuť, ani čas. Mají strach ze smrti, ale smrt berou jako nicotu. Nevěří v jeho pokračování, ale bojí se žít. Svět naruby – obrácený svět. V závěru knihy je očekáván déšť, který by mohl smýt vše špatné...

Pustá krajina, vyvolávající pocit klidu, ticha a tajemství. Může být určitým odrazem nás samotných, naší mysli, našeho hlubokého vnitřního světa. Symbolizuje znovuzrození, znovu zotavení, víru, sebereflexi nebo naopak zatracení.

Poslední tři roky byly pro spoustu z nás v mnoha ohledech náročné. Nejdříve covid, jeho následky, potom válka na Ukrajině a její následky...

Text pro mě nebyl aktuální pouze novým vydáním knihy, ale i spojitostí s těmito událostmi. Téma světa naruby, smutku, strachu, nejistoty, hledání se, v kontrastu s trpělivostí, pochopením, vírou a výhledem na lepší časy.

3 PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

Příprava na bakalářskou práci začala důkladnou studií daného textu. Jak už jsem psala výše, text je poměrně složitou výpovědí o období po první světové válce. Dílo nese spoustu skrytých významů, odkazů a k jeho úplnému pochopení bylo nutné věnovat pozornost poznámkám překladatele a udělat si důkladnou rešerši o díle.

Následovala volba formátu knihy, ilustrací a volba techniky. K tvorbě ilustrací jsem si vybrala grafické techniky, přesněji techniku akvatinty v kombinaci s leptem. Po následných konzultacích jsem měla jasno v tom, že se dílo ponese v abstraktnějším vyjádření. Formát knihy jsem si zvolila na šířku delší, kvůli vyznění ilustrací v knize. Chtěla jsem, aby ilustrace dostaly dostatečný prostor na vyznění. Rozměr knihy je 20 x 18 cm. Rozměry ilustrací jsem si zvolila čtyři a to kvůli různému rastru ilustrací.

Barvy použité v knize vychází z moderního umění, zároveň má každá z nich v této práci svůj význam.

Hnědá, jako půda – hmota, která může symbolizovat zemi, tělo, duši.

Oranžovočervená, jako zrezivělý kov – následek okolních vlivů, opotřebení, značí pocity a myšlenky v nás.

Tmavě modrá, jako bouře, déšť, noční nebe – symbolizuje naději, víru, znovuzotavení, stabilitu, klid. Překrývání ilustrací v knize se pojí s překrýváním, vrstvením pocitů a myšlenek v nás samotných.

Zamýšlela jsem se také nad grafickou úpravou textu a knihy jako celku. U textové úpravy jsem se z části držela nového vydání Pusté země. Především u dělení jednotlivých slok a částí textu na strany. V knize jsem se také rozhodla zachovat poznámky a poznámky překladatele, které jsou kvůli správnému pochopení knihy podstatné. Dle názvu – Pustá země, jsem se rozhodla pro minimalistickou úpravu. Chtěla jsem, aby kniha působila čistě. I z toho důvodu se v knize nenachází drobné ilustrace a jsou v ní pouze ilustrace celostránkové.

3 PROCES PŘÍPRAVY A PROCES TVORBY

3.2 Proces tvorby

Práci jsem započala tvorbou ilustrací, kdy jsem chodila do dílny několikrát týdně a zkoušela různé varianty techniky. S prací jsem začala s předstihem, jelikož je proces grafických technik časově náročný a nechtěla jsem práci nechat na poslední chvíli. Také jsem chtěla mít dostatek podkladů a ilustrací, aby bylo s čím pracovat a z čeho vybírat.

První ilustrace jsem tvořila v technice leptu. Tím, jak se proces tvorby vyvíjel, začala jsem využívat kombinované techniky akvatinty a leptu. Pro techniku akvatinty je typické zrno, to jsem na destičku nanášela akrykovým sprejem.

Při tvorbě ilustrací jsem využívala různých útržků z papíru a novin. Nejdříve jsem papíry odtrhávala, skládala k sobě, a tím tak tvořila různé horizonty a pláně. V procesu jsem začala papír a noviny různě mačkat, obtiskávat a využívat tak jejich struktury. Používala jsem také suchou jehlu a různé jiné předměty k narušení krytu a zrna.

Papír, vyráběný ze dřeva, dřevo získávané ze stromů, které rostou z naší půdy – ze země. Papír, který může být křehký, čistý, pustý. Papír, který může být popsaný, pokreslený. Může zachycovat příběh, myšlenku. Může se stát důležitým dokumentem. Může mít hodnotu i nemusí. Může být poničen, zmačkán, může shořet. Můžeme mu dát nový život – recyklovat. Můžeme ho nechat zaniknout – rozložit – nechat ho rozpustit v půdě – znovuzrodit...?

Tyto všechny myšlenky se mi pojily, jak s tématem Pusté země, tak s tématem života jako takového. Dají se hezky aplikovat na situace, které nám život přináší. Téma koloběhu života a samotného chápání jeho smyslu.

Po následném leptání ilustrace jsem vždy destičku očistila a zkusila otisknout. Postupně jsem střídala všechny ilustrace a zajistila si tak přehled nad vývojem práce. Celkem vzniklo kolem padesáti ilustrací.

V průběhu jsem si začala připravovat text, který jsem nejdříve přepisovala a poté řešila zrcadlo sazby. Důležitým bodem byl také výběr vhodného fontu pro nadpisy a pro text samotný. Pro názvy jsem vybrala font s názvem Cy – semibold a font Independent Text – regular pro klasický text. Podcenit jsem nechtěla ani vyznění textu a ilustrací. Proto jsem si průběžně dělala zkoušky tisku. Zkoušela jsem, jak různé velikosti písma, tak různé barvy textů a ilustrací. Dále jsem řešila grafickou úpravu, rozsazení ilustrací a textu. Pro lepší představu jsem si vytvořila malou maketku knihy, podle které jsem pak vše usadila na své místo. Nesmím také zapomenout na proces úpravy ilustrací a práci s ilustracemi. Vytiské grafiky jsem ve velkém rozlišení naskenovala a následně upravovala ve Photoshopu. Ilustracím jsem vždy odebrala pozadí a nabarvila je do potřebné barvy. Ty jsem pak mezi sebou různě překrývala a tvořila různé varianty. Problém byl, že ilustrací jsem si připravila možná až moc a pak bylo těžké vybírat.

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Popis díla

Kniha je vyhotovena v rozměru 20 x 18 cm a obsahuje 17 ilustrací, které jsou zpracovány v technice akvatinty a leptu. Ilustrace mají čtyři různé velikosti. Rozměry jsou následující – malá čtvercová - 14 x 16, velká čtvercová - 18 x 20, malá obdélníková - 14 x 32, velká obdélníková - 18 x 40. Ilustrace byly tištěny na grafický papír Excudit 270g a okraj ilustrací je široký 4 cm. Kniha má celkově 88 stran a je minimalisticky řešena. Na knihu a grafiky jsou vytvořeny jednoduché krabičky/obaly s nápisem Pustá země, ty jsou také minimalisticky řešeny.

4.2 Technologická specifiky

Lept –

Postup leptu je jiný než u předešlých starších technik, dřevořezu, dřevorytu, mědirytu a suché jehly. Pro tuto techniku se využívá desky z mědi nebo zinku a je obvykle široká 1 až 2 milimetry. Postup je takový, že se na desku nanáší jemný povlak, který se nazývá kryt. Kryt je směs asfaltu a pryskyřice s voskem a hotový kryt má světlou barvu. Pro kresbu se používá jehla se zaobleným hrotem, a to z toho důvodu, že jehla smí prorývat pouze kryt, a ne kovovou desku. Umělci využívali různých velikostí jehel s různými konci. Deska se následně ponoří do zředěné kyseliny dusičné nebo do roztoku chloridu železitého. V kyselině se pak vyleptají ta místa, která nejsou zakryta krytem, tedy ta místa, která umělec na desku nakreslil. Vždy se leptá tak dlouho, jak umělec požaduje, aby dané linky kresby byly hluboké. Čím déle se daná kresba leptá, tím výraznější linka při tisku vzniká. Do kresby se postupně přikreslují další postupy kresby, které se leptají. Vždy po vytažení z kyseliny se deska musí opláchnout pod tekoucí vodou a osušit, pak s ní lze dále pracovat. Následně se do desky zatře barva, suchým hadrem se vytře a může se tisknout.

Akvatinta –

Technika akvatinty umožňuje tisknout souvislé barevné plochy a tisk plochy v odstupňovaných tónech. Techniky předcházející akvatintě vycházely pouze z čar. Postup techniky byl následující: kovová deska se poprášila slabou vrstvou jemných částeczek pryskyřice a nad kahanem se deska zahřívala na ten stupeň, kdy se jednotlivé částecčky na desku přichytily. Následně se za pomoci krytu z asfaltu vykrývaly plochy a poté se kresba nechala leptat v kyselině. Deska se ponechala v kyselině tak dlouho, jak umělec chtěl, aby dané zakryté místo bylo světlé či tmavé. Vzácné jsou barevné akvatinty. Tato technika nebyla jednoduchá. Pro tisk bylo potřeba tolika desek, kolik bylo potřeba barev. Na každou z desek se nakreslila určitá část kresby a do každé z nich se zatřela jiná barva. Následně se vytvořily na lisu značky, a to z toho důvodu, aby byl soutisk všech desek přesný.

4.3 Zhodnocení práce

Myslím, že do celé práce jsem vložila velké úsilí, odhodlání, píli a že jsem k ní přistupovala zodpovědně. Nejdelší čas mi zabrala tvorba ilustrací, kdy jsem v dílně trávila opravdu celé dny. Podklady k tisku jsem měla připravené poměrně s předstihem, proto byl čas na zkoušky tisku a na opravu obalů, které v tiskárně prvně vyrobily špatně. S výsledkem práce jsem spokojená a jsem ráda, že celý proces práce probíhal převážně hladce.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

5.1 Knižní a periodická literatura

ELIOT, T. S. Pustá země. Přeložil Petr ONUFER. Praha: Argo, 2022. ISBN 978-80-257-3897-9.

MARCO, Jindřich. O grafice. Česká Republika: Mladá fronta, 1981. ISBN 23-028-81.

5.2 Internetové zdroje

<https://www.youtube.com/watch?v=6pqy10ZeJ88>

https://www.youtube.com/watch?v=pRvNPaefAGw&list=PLJK-5HOVAxUIbR2Nrd-xe_vR8KroDRfYXu

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/thomas-stearns-eliot-503>

<https://argo.cz/autori/eliot-t-s/>

6 RESUMÉ

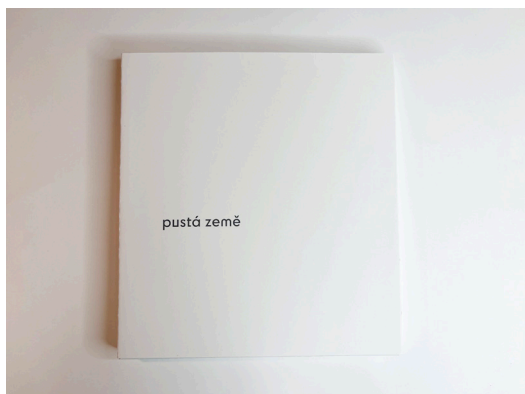
Pustá země je nejznámější básnická skladba anglického básníka, esejisty a dramatika amerického původu Thomase S. Eliota. Kniha je minimalisticky řešena a obsahuje celkem 17 ilustrací, které jsou zpracovány v technice akvatinty a leptu. Kniha vznikla jako bakalářská práce na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara, obor Didaktická ilustrace, pod vedením akad. mal. Renáty Fučíkové v akademickém roce 2022/23.

Pustá krajina, vyvolávající pocit klidu, ticha a tajemství. Může být určitým odrazem nás samotných, naší mysli, našeho hlubokého vnitřního. Symbolizuje znovuzrození, znovu zotavení, víru, sebereflexi nebo naopak zatracení.

The Waste Land is the best known poetic composition of the American born English poet, essayist and playwright Thomas S. Eliot. The book is designed in a minimalist way and contains 17 illustrations which are processed in aquatint and etching techniques. The book was created as a bachelor work at the Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art, field Didactic illustration, under the supervision of akad. mal. Renáty Fučíkové in the academic year 2022/23.

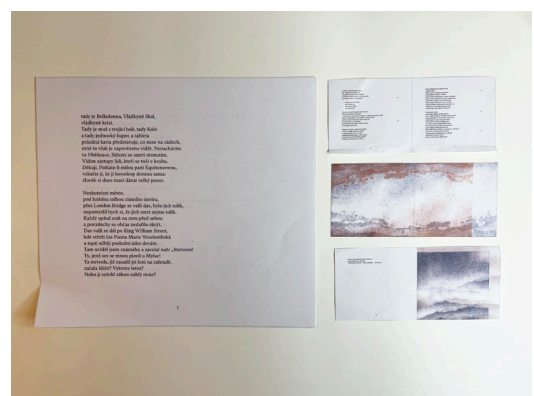
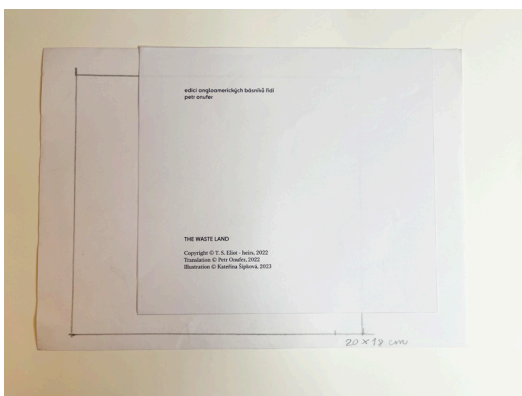
The waste land evoking a sense of peace, silence and mystery; It can be a certain reflection of ourselves, our mind, our deep interior. It symbolizes rebirth, recovery, faith, self-reflection or, conversely, damnation.

7 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

7 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

7 OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

